

Sosiologipäivät 2015:

Harrastukset ja vapaa-aika nuorten tulevaisuuden mahdollistajina

Hyvä vapaa-aika -kehittämis- ja tutkimushanke 2013–2017

Projektipäällikkö Eeva Ahtee

Tutkija Anna Anttila

nuorisoasiainkeskus
HELSINGIN KAUPUNKI

ungdomscentralen
HELSINGFORS STAD

youth department
CITY OF HELSINKI

Ruuti.

RUUTI TEKEE NUORTEN VAIKUTTAMISESTA TOTTA.

Helsingin kaupunki

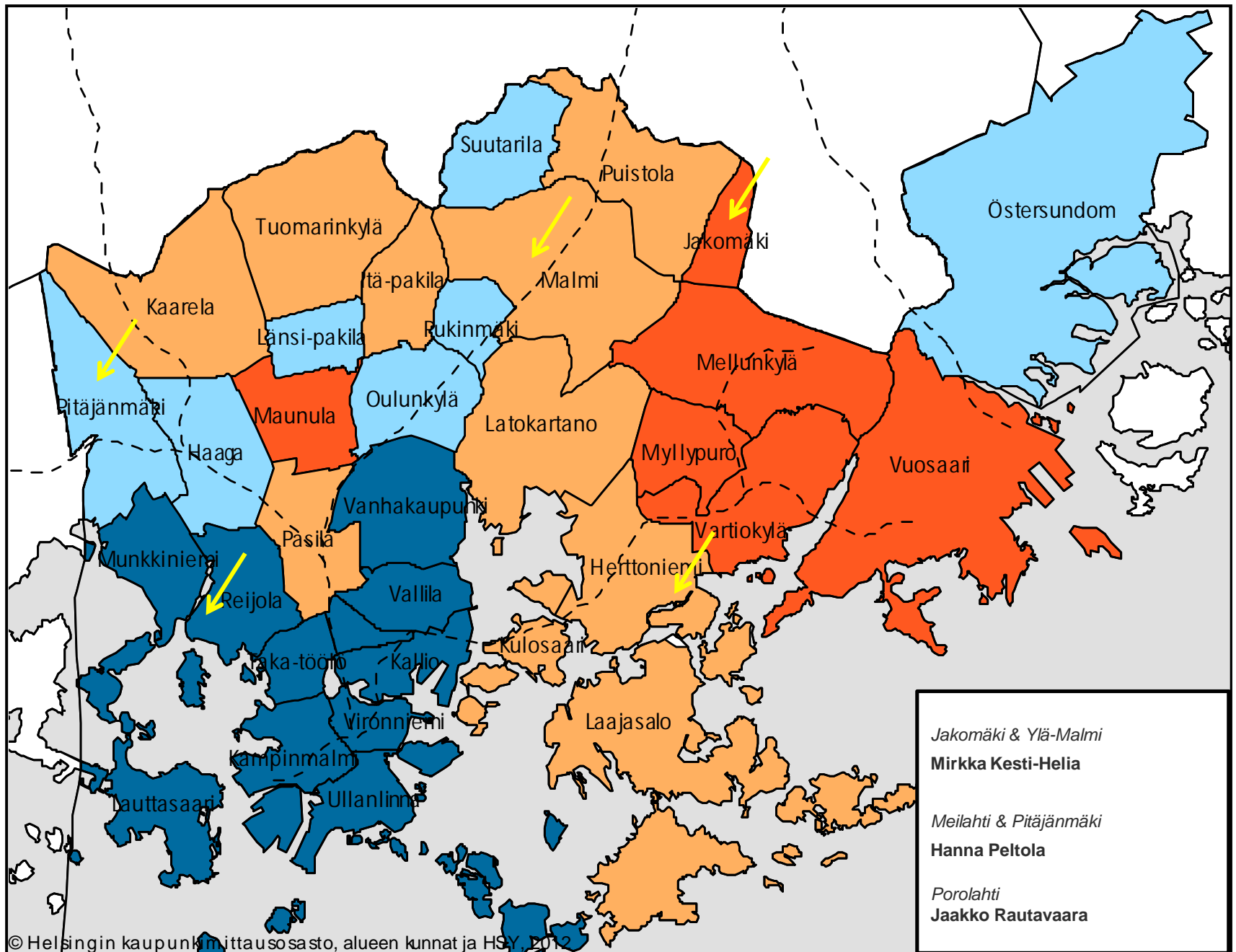
- Hyvä vapaa-aika -hankkeen tavoitteena on:
 - Saada tietoa laadukkaasta vapaa-ajan vaikutuksesta nuoren hyvinvointiin, oppimiseen ja peruskoulun jälkeisiin valintoihin.
 - Kehittää nuorisotyötä yhdessä nuorisoasiainkeskuksen, koulujen ja nuorten kanssa.
 - Tukea nuoria omien vahvuuksiensa ja kiinnostuksen kohteittensa löytämisessä ryhmänä ja yksilöinä.
- Hankkeessa projektipäällikkö, tutkija ja kolme nuoriso-ohjaajaa.
- Yhteistyössä Helsingin opetusviraston ja tietokeskuksen kanssa.
- Hanke rahoitetaan Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina -juhlarahalla.

HANKKEEN ALKU

- Helsingin opetusvirasto valitsi 5 yläkoulua eri puolilta kaupunkia
- Rehtorit valitsivat hankkeeseen 6 kohdeluokkaa ja näille 6 vertailuluokkaa syksyllä 2013 aloittavista 7.-luokista
- Samat oppilaat mukana koko yläkoulunsa ajan, nyt 8.-luokkalaisia
- Jokaisella hankkeen kohdeluokalla on oma ohjaaja ja jokaisella nuoriso-ohjaajalla 2 kohdeluokkaa

Jakomäki & Ylä-Malmi
Mirkka Kesti-Helia

Meilahti & Pitäjänmäki
Hanna Peltola

Porolahti
Jaakko Rautavaara

TOIMINTA

- Osallistuminen on nuorille maksutonta ja vapaaehtoista
- Painotus vapaa-ajan toiminnoissa
- Nuorilla mahdollisuus organisoituun vapaa-ajan viettoon ja uusiin lajeihin tutustumiseen
- Uusien harrastusten aloittaminen
- Nuorten toiveiden kuuleminen
- Elämänvalinnoissa tukeminen
- Koulussa mm. ryhmätoiminnan tukeminen ja välituntitoimintaa

VAPAA-AJAN TOIMINTA

- Ilmaiset harrastusmahdollisuudet eivät "tee autuaaksi":
 - 103 nuoresta 32 aloitti uuden harrastuksen/ kokeili pidempään
 - Myös vanhemmat maksaneet uusia harrastuksia
- Kohdeluokkalaisista vain muutamilla on uusia kalliita harrastuksia ja ne ovat samantyyppisiä kuin aiemmat harrastukset:
 - Vanhoja harrastuksia: jalkapallo, kitaran soitto, taitoluistelu, koripallo, pianon soitto.
 - Uusia harrastuksia: uinti, kuntosali, pianon soitto, parkour, ratsastus, valokuvaus, tanssi, sulkapallo, voimistelu, lukeminen.
- Talon ulkopuolella tehtävä työ
 - Kun harrastuksia on löytynyt ei tarve nähdä ohjaajaa niin usein
 - Internet, sosiaalinen media
 - Koulu vapaa-ajan toiminnan paikkana

ALUEIDEN ERILAISUUS – TYÖTAPOJEN ERILAISUUS

- Meilahden ja Pitäjänmäen koulujen nuoret:
 - Meilahdessa nuoret harrastavat paljon, tulevat kauempaa kouluun ja liikkuvat paljon vapaa-ajallaan.
 - Pitäjänmäessä nuorisotalo koulun pihapiirissä, yhteistyö luontevaa.
- Jakomäen ja Ylä-Malmin koulujen nuoret:
 - Ohjaaja tuntee alueen ja avannut nuorille mahdollisuuden olla mukana alueen tapahtumissa (matalan kynnyksen harrastustoiminta Operaatio Pulssi).
 - Harrastamisen kulttuuri perheissä vaihtelee, harrastamisen tutuksi tekeminen myös vanhemmille.
 - Jakomäessä tapahtuu paljon ja suosittu projekti-/tutkimuskohde.
- Porolahden koulun nuoret:
 - Polarisaatio: Toisilla menee tosi hyvin, toisilla tarve kohdennetulle työlle.
 - Nuoret eivät käy taloilla, joten koulu kohtaamisen paikka

YHTEISTYÖ KOULUJEN KANSSA

Nuoriso-ohjaaja koulussa:

- Välituntitoiminta
- Paussitoiminta
- Harrastushakutunti
- Retki-, teema- ja juhlapäivät
- Ryhmytykset (myös uudet oppilaat)
- Vanhempainilta, nuorten järjestämänä
- Nuoriso-ohjaajan tunti, luokan sisustaminen
- Luottamuksen rakentuminen: avaimet, oma postilokero, välituntivalvonta, omat tunnukset koulun tietojärjestelmiin
- "Me voidaan tehdä ihan mitä vaan!" –ehdotus ei vie kauhean pitkälle.

MYÖNTEINEN TUNNISTAMINEN

Keskeiset piirteet ovat

- Toimiminen arkiympäristöissä: ei erillisten osallisuuden tilojen tai toimintojen luomista
- Voimavarakeskeisyys: lapsille ja nuorille tärkeiden asioiden tunnistaminen ja tunnustaminen
- Yhteisöllisyys ja ennaltaehkäisy: ei ongelmien osoittamista ja yksilöiden leimaamista
- Ammatillisen tuen myönteisen luonteen korostaminen: aikuisten kiinnostus ja tuki
- Myönteisen tunnistamisen näkökulmassa on kyse arjen siteitä tukevan toimijuuden tunnistamisesta sekä lasten ja nuorten osallisuuden tukemisesta arkiympäristöissä.

Lähde: Riikka Korkiamäki, Myönteinen tunnistaminen esittelyteksti

Lisätietoja:

- SPARG-tutkimusryhmä: <http://www.uta.fi/jkk/tutkimus/alat/sparg/index.html>
- Tutkijatohtori Riikka Korkiamäki, riikka.korkiamaki@uta.fi, puh. 050 433 6299
- Akatemiaturkija Kirsi Pauliina Kallio, kirsipauliina.kallio@uta.fi, puh. 040 190 4025

HANKKEEN TUTKIMUSKYSYMYKSET:

1. Miten perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa nuorten harrastusmahdollisuuksiin?
2. Miten hyvin nuoret tietävät harrastusmahdollisuuksista?
3. Miten vapaa-ajan ja harrastamisen tuki vaikuttaa nuoren elämäntapoihin, koulunkäyntiin ja jatko-opiskelusuunnitelmiin?
4. Miten nuoren vapaa-ajan tukeminen vaikuttaa perheisiin / nuoren ja hänen vanhempiansa välisiin suhteisiin?
5. Miten moniammatillisuus / moniammatillinen tuki parantaa palveluohjausta ja -tietoisuutta?

TUTKIMUSHYPOTEESI:

Kun oman luokan oppilaiden kanssa myös vapaa-ajalla, oppilaat tutummiksi.

Kouluun helpompi tulla kun siellä on hyviä kavereita.

Oppiminen helpompaa ja tehokkaampaa, kun useammin koulussa.

Peruskoulun jälkeisiin valintoihin lisää mahdollisuuksia.

Uusista harrastuksista voi myös saada idean ammattiuralle.

TUTKIMUSAINEISTO:

- Samat, **tutut** nuoret: 12 koululuokkaa 5 eri yläkoulussa (N=164).
Puolet kohdeluokkia, puolet vertailuluokkia
- Oppilaiden **poissaolot** ja **numeroarvioinnit** ennen ja jälkeen,
mahdollisesti vuosittain. Mittaavat koulussa viihtymisen ja suoritusten
toivottua nousua
- 6 **nettikyselyä**/luokka (yht. 72 kyselykertaa) harrastuksista ja vapaa-
ajasta, aina 7.—9. luokan kevät- ja syyslukukausien alussa
- **Ainekirjoitukset** "Erään tytön/pojan täydellinen päivä", osana
äidinkielen / S2:n opintoja
- Oppilaiden **yksilöhaastattelut**, mm. tavoitteellisuus, elämänrytmi
- **Opettajien haastattelut**, miten näkee nuorisotyön koulussa
- **Tutkijapajat**, joissa nuoret kanssatutkijoina, keväällä 2014 mm.
karttapohjia
- Harrastus- ja lajikokeilujen **havainnointia** (myös mm. leirit, diskot,
graffiti-paja kouluaikana...)
- **Autobiografinen aineisto**:
 - Ohjaajien kokemukset (päiväkirjat, tiimipalaverit)
 - Nuorten itse tuottama aineisto: kuvat, blogitekstit...

HYVÄ VAPAA-AIKA -HANKE KEVÄÄLLÄ 2015

Tutkimuksessa esiin **pieniä tarinoita**, joista yksi suurempi kertomus vapaa-ajan merkityksestä

- nuoren elämänlaatuun ja hyvinvointiin
- koulumenestykseen
- jatko-opintoihin hakeutumiseen

PAINOPISTEET

- PAIKAT

Nuoret viihtyvät kotona tai kavereiden kanssa ulkona.
Missä he haluavat nuorisotyötä?

- KIUUSAAMINEN/SYRJINTÄ

Kysely nyt nimettömänä.

Moni kokenut kiusaamista tai syrjintää koulussa:

- opettaja tai muu henkilökunta kiusaa 20 %

- toiset oppilaat 14 %

(tilanne 5.3.2015)

HANKE TUKEE NUOREN OMAN JUTUN LÖYTÄMISTÄ

- Harrastamisen kulttuuri perheissä – raha ei ratkaise vaan vapaa-ajanvieron perinne.
- Ohjaajien vahvalla ammattitaidolla uusi harrastuskulttuuri tutuksi.
- Matalan kynnyksen harrastuksiin ohjaamisen eri vaiheet: kiinnostus, miten toteutetaan, missä, miten pääsee paikalle ja kenen kanssa, rutinoituminen ja pitkäkestoisuus.
- **Yläkoulujen** kanssa tehtävät yhteistyökohdat:
 - Välituntitoiminta
 - Harrastushakutunti
 - Retki-, teema- ja juhlapäivät
 - Ryhmytykset
 - Nuoriso-ohjaajan tunti

LUOTTAMUS

- Kaikki kohdeluokkien nuoret tunnetaan
- Ohjaaja saatavilla, kuulolla, tervehtii...
- Myönteisen tunnistamisen menetelmät

Ohjaajille kerrottu omista vahvuuksista, joita ei haluta kouluyhteisön tietoon

HYVÄ VAPAA-AIKA
KEHITTÄMIS- JA TUTKIMUSHANKE

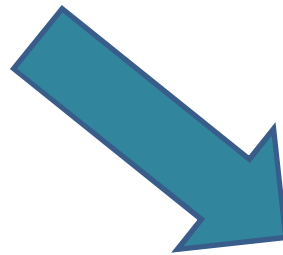
NYT TIEDÄMME

- Kohdeluokilla **yhteishenki** on vahvistunut.
Vertailuluokilla **epäoikeudenmukaisuuden** kokemuksia.
- Kaupallinen **kuluttaminen** suosittua vapaa-ajalla.
Nuorten mielestä tähän asti parasta hankkeessa ovat olleet yhteiset retket elokuvaan, pikaruokaravintoloihin ja taistelupelipaikkoihin.
- Harrastamattomuus on sekä **rahan**, **ajan** että **tottumuksen** puutetta.
- Omaan tahtiin tekeminen ja vapaa **hengailu** tärkeää vastapainoa harrastuksille ja koululle. Tekemättömyys on myös **hyvää vapaa-aikaa**.

Mutta sitä emme tiedä,

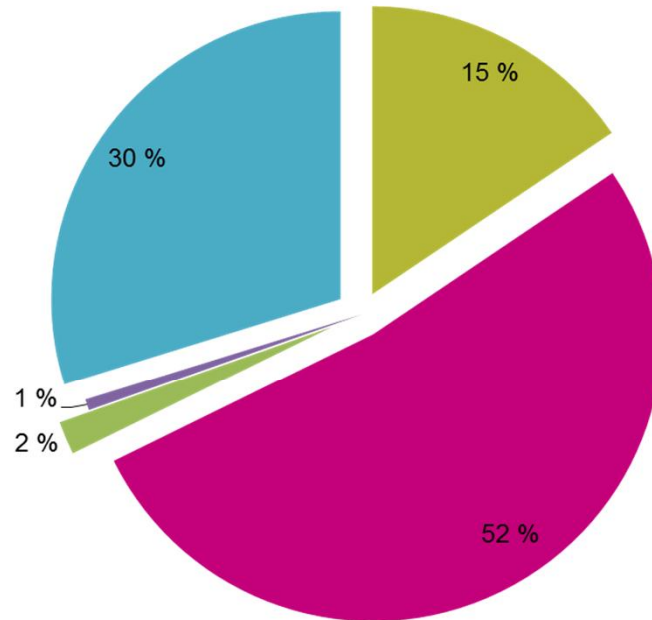
- onko puuttuminen yksilön ja perheen vapaa-ajanvieton kulttuureihin ja perinteisiin vain hyväksi
- onko nuorisotyön avulla etsitty uusi harrastus nuoren oma juttu
- kenen elämänlaatua ja hyvinvointia harrastuksiin ohjaaminen lisää
– nuoren vai yhteisön

Ehkä nuoriso-ohjaajat pystyvät näkemään paremmin nuoren oman kiinnostuksen kuin esim. seurojen ohjaajat, jotka hakevat fyysisten ominaisuuksien perusteella uusia huippuja?

SUUNNITELMAT PERUSKOULUN JÄLKEEN (N=161)

- ammattikouluun, mille linjalle?
- töihin, minne?
- En tiedä vielä
- lukioon
- jonnekin muualla, minne?

OIKEUDENMUKAISUUS ja yhdenvertaisuus nuorille tärkeää.

Vertailuluokan oppilas:

no ei olla tehty mitää joka ärsyttää mua nii paljon mun iskäni mielestä on väärin et me ei saada mitää oikeesti miks ei vois antaa lapsille tasapuolisesti koska aina päletetään tasa-arvosta mut täähän on tosi tasa-arvosta joo... me tehää näit testeit vaikka kuinka monta vuodessa ja ne pääsee vaa leffaa ja keilaan ilmaseks ja sit ne kertoo siit meille... mutta onneks mul on omaaki rahaa tehä kaikkee.

ALUSTAVIA HUOMIOITA

- Etsin ja kokeilen -vaihe hyväksi
- Päämäärättömyyden tärkeys
- Jatkuvuuden tärkeys
- Nuoreen tutustumisen myötä löytyvä yksilöllisyys ja sen arvostaminen yhteisöllisyyden ohella
- Luottamus
- Toivo
- Luova rajojen ylittäminen moraalikysymyksissä tärkeää nuoruudessa
- Raha ei ratkaise harrastamisessa, vaan tottumukset
- Kaupallinen kuluttaminen silti mieluista
- Luokkahenki paranee yhteisessä vapaa-ajassa
- Vielä 8.-luokalla nuoret mielestään erinomaisia koululaisia (82 %) – miten käy 9.lla?

YHTEYSTIEDOT

Netti: vapari.munstadi.fi

Facebook: Hyvä vapaa-aika

Eeva Ahtee
Projektipäällikkö
09 310 71253,
040 6790401
eeva.ahtee@hel.fi

Anna Anttila
Tutkija
09 31089098,
040 1677987
anna.anttila@hel.fi

Nuoriso-ohjaajat:

Mirikka Kesti-Helia
Jakomäki & Ylä-Malmi
09 31078441, 040 6482120
mirikka.kesti-helia@hel.fi

Jaakko Rautavaara
Porolahti
09 31071223, 040 6481909
jaakko.rautavaara@hel.fi

Hanna Peltola
Meilahti & Pitäjänmäki
09 31078444, 040 6481999
hanna.peltola@hel.fi

